Zriaďovateľ:

TRNAVSKÝ SAMOSPRÁVNY KRAJ

Verejné knižnice Trnavského samosprávneho kraja v roku 2024

Trnava 2025

ÚVOD

Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave každoročne spracováva v rámci svojej funkcie regionálnej knižnice s krajskou pôsobnosťou výsledky činnosti verejných knižníc Trnavského samosprávneho kraja (ďalej „VK TTSK“) za predchádzajúci kalendárny rok. Tento štatistický výkaz je spracovaním najdôležitejších štatistických hodnôt a merných ukazovateľov verejných knižníc TTSK za rok 2024.

Prehľad výsledkov činnosti VK TTSK je spracovaný na základe podkladov, ktoré jednotlivé verejné knižnice poskytli príslušnému metodickému oddeleniu na základe žiadosti tohto oddelenia.

Rok 2024 bol pre knižnice v Trnavskom kraji rokom plným kvalitných podujatí a rozširovaní knižnično-informačných služieb. Pribúdali knižnice, ktoré pre svojich používateľov sprístupnili e-knihy a audioknihy prostredníctvom Palmknihy.cz, ale i detské e-knižky prostredníctvom KUBOMEDIA.sk. Rozšírila sa ponuka podujatí aj prostredníctvom SmartLabov v regionálnych knižniciach a zaznamenali sme zvýšenie návštevnosti knižníc.

ZÁKLADNÉ UKAZOVATELE ČINNOSTI VEREJNÝCH KNIŽNÍC TRNAVSKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

Počet obyvateľov TTSK v sídlach fungujúcich verejných knižníc: 440 155
Počet registrovaných verejných knižníc: 218, z toho 89 stagnujúcich
Zrušené knižnice: 1

1. SIEŤ KNIŽNÍC

V roku 2024 bolo súčasťou knižničného systému Trnavského samosprávneho kraja (TTSK) 218 verejných knižníc, z toho 129 fungujúcich a 89 stagnujúcich knižníc:

- 1 regionálna knižnica s krajskou pôsobnosťou (Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave)
- 3 regionálne (Galantská knižnica v Galante, Záhorská knižnica v Senici a Žitnoostrovská knižnica v Dunajskej Strede)
- 13 mestských (Leopoldov, Piešťany, Hlohovec, Vrbové, Gabčíkovo, Šamorín, Veľký Meder, Sereď, Sládkovičovo, Skalica, Gbely, Šaštín-Stráže, Holíč)
- 9 obecných profesionalizovaných knižníc
- 192 obecných neprofesionalizovaných knižníc (z toho 100 fungujúcich a 92 stagnujúcich knižníc)
- 1 zrušené knižnica (Obecná knižnica Šterusy)

Tabuľka č. 1: Sieť verejných knižníc v TTSK

Okres	Spolu	Fungujúce	Stagnujúce	Zrušené	Regionálna krajská knižnica	Regionálne knižnice	Mestské knižnice	Obecné profesionalizované knižnice	Obecné neprofesionalizované knižnice
Dunajská Streda	64	27	37	--	--	1	3	3	57
Galanta	25	19	6	--	--	1	2	2	20
Hlohovec	18	10	8	--	--	--	2	--	16
Piešťany	22	18	4	1	--	--	2	--	20
Senica	26	12	14	--	--	1	1	1	23
Skalica	21	10	11	--	--	--	3	--	18
Trnava	42	33	9	--	1	--	--	3	38
TTSK	**218**	**129**	**89**	**1**	1	3	13	9	192

V roku 2024 verejné knižnice TTSK nezaznamenali výraznejšie preraďovanie a obnovu verejných knižníc, ako tomu bolo v posledných rokoch. Jedinou výraznejšou zmenou bolo zrušenie Obecnej knižnice v Šterusiach (okres Piešťany), ktorá bola v dlhodobej stagnácii. Stagnujúce verejné knižnice v TTSK sú výsledkom zníženého záujmu používateľov o ich služby vplyvom ľahšie dostupného internetu a technického zabezpečenia, ako aj z dôvodu globálneho nárastu cien energií.

2. KNIŽNIČNÝ FOND

Údaje o knižničnom fonde VK TTSK sú uvádzané len za fungujúce verejné knižnice.

Knižničný fond VK TTSK tvorilo spolu 1 545 301 knižničných jednotiek (ďalej kn. j.), čo je o 3 255 kn. j. menej ako v roku 2023. Zaznamenaný pokles môže byť odzrkadlením zrušenia obecnej knižnice v Šterusiach, ako aj obnovy a revitalizácie knižničných fondov jednotlivých knižníc, čomu aj zodpovedá veľký nárast úbytkov v porovnaní s rokom 2023. Najväčší úbytok knižničného fondu vykázal okres Senica (-3 422), v ktorom Záhorská knižnica v Senici prechádzala celoknižničnou revíziou fondu a vyradila viac ako 6 541 knižničných jednotiek. Za úbytkom fondu v knižniciach TTSK stojí vyraďovanie starých kníh z fondov, čo je však v knižniciach jav žiadúci, pretože sa tým vytvára priestor pre obnovu fondov. *(Tabuľka č. 2*)

Tabuľka č. 2: Počet knižničných jednotiek podľa okresov v porovnaní s rokom 2023

Okres	2023	2024	Rozdiel
Dunajská Streda	338 544	338 307	-237
Galanta	267 350	267 803	453
Hlohovec	104 022	101 131	-2 891
Piešťany	185 608	187 191	1583
Senica	148 016	144 594	-3 422
Skalica	114 324	114 564	240
Trnava	390 695	391 714	1019
Trnavský kraj	**1 548 559**	**1 545 304**	**-3 255**

Z pohľadu jednotlivých sietí knižníc vykázali pokles knižničných jednotiek regionálna krajská knižnica (-288), sieť regionálnych knižníc (-2 229 kn. j.) a sieť mestských knižníc (-2 431). Najväčší nárast vykázala sieť obecných profesionalizovaných knižníc (+1 128).

Tabuľka č. 3: Počet knižničných jednotiek podľa typu knižnice v porovnaní s rokom 2023

Typ knižnice	2023	2024	Rozdiel
Regionálna krajská knižnica	204 745	204 457	-288
Regionálne knižnice	260 810	258 581	-2 229
Mestské knižnice	409 732	407 301	-2 431
Obecné PZ	79 291	80 419	1 128
Obecné NZ	593 981	594 546	565
Trnavský kraj	**1 548 559**	**1 545 304**	**-3 255**

Z celkového počtu kn. j. tvorí 403 589 kn. j. (-4 118) odborná literatúra pre dospelých, čo je 26,12 % knižničného fondu. Dlhodobým trendom v zoskupení knižničného fondu je vyraďovanie zastaranej odbornej literatúry, čo sa každoročne odzrkadľuje v radikálnych úbytkoch kn. j. Odborná literatúra pre deti predstavuje 79 891 kn. j. (- 907), čo je 5,17 % a krásna literatúra pre deti a mládež predstavuje 351 654 kn. j. (- 1 076), čo je 22,76 % z celkového počtu kn. j. Krásna literatúra pre dospelých je zastúpená 710 170 kn. j. (+ 2 846), čo je 45,96 %. Najviac je teda zastúpená literatúra pre dospelých, pričom prevažuje krásna literatúra. Počet kn. j. literatúry pre dospelých v roku 2024 predstavoval 72,08 % z celkového počtu kn. j. (*Tabuľka č. 4)*

Tabuľka č. 4: Obsahové zloženie knižničného fondu podľa okresov v porovnaní s rokom 2023

Okres	Odborná literatúra		Krásna literatúra pre dospelých		Odborná literatúra pre deti		Krásna literatúra pre deti	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
D. Streda	92 218	91 457	162 877	163 667	22 449	22 242	61 000	60 941
Galanta	54 887	54 171	128 900	129 218	13 049	13 044	70 514	71 370
Hlohovec	27 400	27 164	43 491	42 281	4 856	4 828	28 275	26 858
Piešťany	44 093	44 365	86 814	87 829	9 794	9 888	44 907	45 109
Senica	34 631	33 388	77 113	76 392	5 161	5 210	31 111	29 604
Skalica	26 768	26 794	52 957	53 187	5 846	5 856	28 753	28 727
Trnava	127 710	126 250	155 172	157 596	19 643	18 823	88 170	89 045
TTSK	**407 707**	**403 589**	**707 324**	**710 170**	**80 798**	**79 891**	**352 730**	**351 654**

Tabuľka č. 5: Obrat fondu podľa okresov

Okres	Obrat	
	2023	2024
Dunajská Streda	0,45	0,45
Galanta	0,51	0,52
Hlohovec	0,73	0,75
Piešťany	0,70	0,76
Senica	1,15	1,35
Skalica	0,44	0,44
Trnava	0,56	0,73
TTSK	**0,60**	**0,67**

Tab. č. 6: Obrat fondu podľa sietí knižníc

Sieť knižníc	2023	2024
Regionálna krajská knižnica	0,93	1,27
Regionálne knižnice	1,29	1,42
Mestské knižnice	0,76	0,79
Obecné PZ	0,24	0,20
Obecné NZ	0,13	0,13
TTSK	**0,60**	**0,67**

Obrat knižničného fondu je jedným z dôležitých ukazovateľov rozsahu, rozmanitosti a kvality knižničného fondu. Správne vyskladaný fond zohľadňujúci potreby a záujmy používateľov danej knižnice je základným atribútom knižníc. Dôležitým faktorom je okrem pravidelného doplňovania knižničného fondu o nové tituly aj vyraďovanie poškodených a neaktuálnych knižničných jednotiek, resp. titulov, o ktoré požívatelia nemajú dlhodobo záujem. Procesom revitalizácie fondu, a teda dopĺňania a vyraďovania knižničných jednotiek, vieme vytvoriť aktuálny a príťažlivý fond knižnice a zvýšiť tak nielen jej návštevnosť, ale aj využívanie jej služieb.

V roku 2024 sa obrat knižničného fondu TTSK mierne zvýšil (+0,06). Zvýšenie obratu v porovnaní s rokom 2023 zaznamenali okresy Galanta (+0,01), Hlohovec (+0,02), Piešťany (+0,06), Senica (+0,2) a Trnava (+0,17). Ostatné okresy nezaznamenali zmenu obratu knižničného fondu. Z hľadiska siete knižníc sme zaznamenali nárast obratu v sieti regionálnych knižníc (+0,13), v krajskej knižnici v Trnave (+0,36) a v sieti mestských knižníc (+0,03). Pokles vykázala jedine sieť obecných profesionalizovaných knižníc (-0,04). (*Tabuľka č. 5 a Tabuľka č. 6)*

Tabuľka č. 7: Prírastok knižničného fondu podľa okresov v porovnaní s rokom 2024

Okres	Prírastok kúpou			Prírastok darom			Úbytky		
	2023	2024	Rozdiel	2023	2024	Rozdiel	2023	2024	Rozdiel
D. Streda	3 771	3 568	-203	2 614	1825	-789	3 532	5 771	2 239
Galanta	3 500	3 202	-298	1 212	1499	287	5 599	4 248	-1 351
Hlohovec	1 502	1 483	-19	1 082	1049	-33	1 069	3 503	2 434
Piešťany	2 994	2 546	-448	621	630	9	5 055	1 593	-3 462
Senica	3 266	2909	-357	308	1286	978	8 858	7887	-971
Skalica	1 195	1170	-25	886	443	-443	1 940	1403	-537
Trnava	6 207	6 448	241	2 524	3048	524	6 959	15 503	8 544
TTSK	**22 435**	**21 326**	**-1 109**	**9 247**	**9 780**	**533**	**33 012**	**39 908**	**6 896**

V roku 2024 vykázali verejné knižnice v Trnavskom kraji po náraste prírastkov v roku 2023 pokles. VK TTSK v roku 2024 zapísali do svojich fondov 31 106 prírastkov, čo je o 634 knižničných jednotiek menej ako v roku 2023. V porovnaní s predchádzajúcim rokom zaznamenali pokles prírastkov knižničného fondu knižnice vo všetkých okresoch TTSK okrem okresu Trnava (+765) a okresu Piešťany (+621). *(Tabuľka č. 7)*

Priemerná cena 1 knižničného dokumentu získaného kúpou v roku 2024 bola 13,44 €, čo je nárast o 98 centov na knižničnú jednotku.

Celkovo bol v roku 2024 vo VK TTSK zakúpený knižničný fond v hodnote 286 611 €, čo je o 7 010 € viac ako v roku 2023.

Tabuľka č. 8: Finančné prostriedky na nákup knižničného fondu (v €) podľa okresu

Okres	2022	2023	2024	Rozdiel	€ na nákup knižničného fondu na 1 obyvateľa
Dunajská Streda	39 951	46 856	55 935	9 079	0,69
Galanta	25 449	42 003	39 123	-2 880	0,54
Hlohovec	14 263	15 510	16 179	669	0,53
Piešťany	29 540	33 879	31 654	-2 225	0,59
Senica	39 876	44 161	45 543	1 382	1,10
Skalica	11 677	14 384	15 835	1 451	0,39
Trnava	79 499	82 808	82 342	-466	0,69
TTSK	**240 255**	**279 601**	**286 611**	**7 010**	**0,65**

V roku 2024 použili verejné knižnice TTSK na nákup knižničných fondov spolu 286 611 €, čo je o 7 010 € viac ako v roku 2023. Pokles v tomto ukazovateli vykázali okresy Galanta (-2 880), Piešťany (-2 225) a Trnava (-466). Najväčší nárast financií na nákup fondu vykázal okres Dunajská Streda (+9 079). (*Tabuľka č. 8*)

Z pohľadu siete knižníc vykázali verejné knižnice TTSK v porovnaní s rokom 2023 pokles finančných prostriedkov na nákup knižničného fondu v sieti mestských knižníc (-6 581), v sieti obecných profesionalizovaných knižníc a regionálna krajská knižnica (-1 177). Je potešujúce, že po mnohoročných poklesoch finančných prostriedkov na nákup knižničného fondu v sieti obecných neprofesionalizovaných knižníc vykázala táto knižničná sieť nárast financií na nákup prírastkov (+169). Najväčší nárast však vykázala sieť regionálnych knižníc, v ktorej sa nákup knižničného fondu zvýšil o 18 035 €. *(Tabuľka č. 9)*

Tabuľka č. 9: Finančné prostriedky na nákup knižničného fondu v TTSK podľa typu knižnice

Sieť knižníc	2022	2023	2024	Rozdiel
Regionálna krajská knižnica	60 782	61 984	60 807	-1 177
Regionálne knižnice	60 618	80 661	98 696	18 035
Mestské knižnice	67 962	82 544	75 963	-6 581
Obecné PZ	4 148	10 428	6 992	-3 436
Obecné NZ	46 745	43 984	44 153	169
TTSK	**240 255**	**279 601**	**286 611**	**7 010**

Na 1 obyvateľa TTSK boli v roku 2024 zakúpené nové knihy v hodnote 0,67 € (+0,04 € oproti roku 2023).
Na 1 obyvateľa TTSK bolo v roku 2024 zakúpených 0,048 kn. j., čo je pokles o 0,002 kn.j.

Smernica Medzinárodnej federácie knižničných asociácií IFLA/UNESCO pritom odporúča nákup 0,2 - 0,25 kn. j. na 1 obyvateľa.

Celkový prírastok v roku 2024 (získaný kúpou, darmi, výmenou) prepočítaný na 1 obyvateľa TTSK bol 0,070 knižničných jednotiek (čo je pokles o 0,002 kn. j.).

Dôležitú sociálnu funkciu plnia verejné knižnice aj sprístupňovaním periodickej tlače. Počet titulov periodík v roku 2024 poklesol na 627 titulov (-9 titulov). V posledných rokoch zaznamenávame tendenciu prehodnocovať a krátiť financie na nákup periodickej tlače, čo je spôsobené najmä neustálym zvyšovaním predplatného.

3. VÝPOŽIČKY A SLUŽBY

Verejné knižnice TTSK zrealizovali v roku 2024 spolu 1 039 377 (+ 106 002) výpožičiek knižničných dokumentov. Radikálny nárast počtu výpožičiek vykázal okres Trnava (+67 295). Pokles vo výpožičkách zaznamenali len verejné knižnice okresov Dunajská Streda (-1 583) a Hlohovec (-571). *(Tabuľka č. 10)*

Tabuľka č. 10: Výpožičky podľa okresu v roku 2024 v porovnaní s rokmi 2022 a 2023

Okres	2022	2023	2024	Rozdiel
Dunajská Streda	134 927	152 573	150 990	-1 583
Galanta	135 350	135 721	138 181	2 460
Hlohovec	77 339	76 201	75 630	-571
Piešťany	143 568	129 027	142 240	13 213
Senica	137 921	170 599	194 604	24 005
Skalica	48 297	49 784	50 967	1 183
Trnava	268 663	219 470	286 765	67 295
TTSK	**946 065**	**933 375**	**1 039 377**	**106 002**

Priemerný počet výpožičiek v roku 2024 na 1 obyvateľa TTSK bol 2,36 výpožičky, každý registrovaný používateľ v roku 2024 zrealizoval priemerne 31,09 (+2,04) výpožičiek.

Tabuľka č. 11: Výpožičky podľa typu knižnice v porovnaní s rokmi 2022 a 2023

Sieť knižníc	2022	2023	2024	Rozdiel
Regionálna krajská knižnica	227 281	189 562	258 934	69 372
Regionálne knižnice	297 648	336 910	366 581	29 671
Mestské knižnice	308 552	310 620	320 482	9 862
Obecné PZ	20 239	18 957	16 102	-2 855
Obecné NZ	92 345	77 326	77 278	-48
TTSK	**946 065**	**933 375**	**1 039 377**	**106 002**

Výpožičky podľa typu knižníc zaznamenali v roku 2024 prudký nárast najmä v regionálnej krajskej knižnici (+69 372) a v regionálnych knižniciach (+29 671). Úbytok vykázali siete profesionalizovaných (-2 855) a neprofesionalizovaných obecných knižníc (-48.) *(Tabuľka č. 11)*

Absenčné výpožičky - v roku 2024 knižnice zrealizovali spolu 759 398 absenčných výpožičiek, čo je nárast o 88 980. Najväčší nárast absenčných výpožičiek bol zaznamenaný v okrese Trnava (+62 553). Výrazný nárast zaznamenali aj okresy Senica (+11 821), Galanta (+7 882) a Hlohovec (+4 265). Pokles absenčných výpožičiek nezaznamenal ani jeden z okresov TTSK. Počet **prezenčných výpožičiek** dosiahol hodnotu 279 979 výpožičiek (+17 022). Nárast vykázali 3 okresy, pričom najvýraznejší vykázali okresy Piešťany (+12 957) a Senica (+12 184). Najvýraznejší pokles prezenčných výpožičiek vykázali okresy Galanta (-5 422) a Hlohovec (-4 836). *(Tabuľka č. 12)*

Tabuľka č. 12: Porovnanie počtu absenčných a prezenčných výpožičiek s rokom 2023

Okres	Absenčné výpožičky		Rozdiel	Prezenčné výpožičky		Rozdiel
	2023	2024		2023	2024	
Dun. Streda	97 907	98 882	975	54 666	52 108	-2 558
Galanta	95 659	103 541	7 882	40 062	34 640	-5 422
Hlohovec	58 625	62 890	4 265	17 576	12 740	-4 836
Piešťany	96 160	96 416	256	32 867	45 824	12 957
Senica	90 054	101 875	11 821	80 545	92 729	12 184
Skalica	44 100	45 328	1 228	5 684	5 639	-45
Trnava	187 913	250 466	62 553	31 557	36 299	4 742
TTSK	**670 418**	**759 398**	**88 980**	**262 957**	**279 979**	**17 022**

Z celkového počtu výpožičiek bol v roku 2024 tradične najväčší záujem o výpožičky literatúry pre dospelých (474 553). Výpožičky krásnej literatúry pre dospelých predstavovali 45,66 % (-3,29 %), výpožičiek odbornej literatúry pre dospelých bolo 13,34 % (+0,84 %) z celkového počtu výpožičiek. Krásna literatúra pre deti tvorila 25,53 % (+0,63) výpožičiek a odborná literatúra pre deti 5,10 % (-0,24). Vo výpožičkách detskej literatúry teda vykázali knižnice TTSK nárast v porovnaní s predošlým rokom. Dôležitou súčasťou fondu verejných knižníc sú aj naďalej periodiká. Počet výpožičiek periodík z celkového počtu výpožičiek dosiahol hodnotu 10,38 % (+2,07 %) z celkového počtu výpožičiek. *(Tabuľka č. 13)*

Regionálne knižnice poskytli používateľom spolu 32 540 (+185) bibliografických a faktografických informácií a na požiadanie vypracovali 217 (-26) rešerší.

Tabuľka č. 13: Prehľad výpožičiek v okresoch podľa jednotlivých skupín

Okres	Odborná literatúra pre dospelých	Krásna literatúra pre dospelých	Odborná literatúra pre deti	Krásna literatúra pre deti	Periodiká	Spolu
Dunajská Streda	17 196	73 902	9 592	41 613	8 687	150 990
Galanta	10 748	65 379	9 445	44 101	8 508	138 181
Hlohovec	9 051	35 413	4 171	24 121	2 865	75 621
Piešťany	13 363	69 280	7 877	48 421	3 299	142 240
Senica	32 925	85 649	6 975	31 262	37 793	194 604
Skalica	5 853	31 041	1 961	10 130	1 982	50 967
Trnava	49 480	113 889	12 938	65 724	44 734	286 765
TTSK	**138 616**	**474 553**	**52 959**	**265 372**	**107 868**	**1 039 368**

4. POUŽÍVATELIA

V roku 2024 narástol počet registrovaných používateľov vo verejných knižniciach v Trnavskom kraji o 1 302 používateľov knižníc. V danom roku sa zaregistrovalo celkovo 33 427 používateľov. Nárast bol zaznamenaný v okresoch Galanta (+640), Hlohovec (+71), Piešťany (+715), Senica (+288) a v okrese Skalica (+60). Pokles používateľov knižníc zaznamenal okres Dunajská Streda (-100) a okres Trnava (-372).

Aktívni používatelia do 15 rokov vykázali v porovnaní s rokom 2023 pokles o 25 používateľov. Menej detských čitateľov zaevidovali knižnice vo okresoch Trnava (-101), Piešťany (-212), Hlohovec (-47) a Dunajská Streda (-8). Najväčší nárast detských čitateľov zaznamenal okres Galanta (+215). Celkovo sa registrovalo 13 257 čitateľov do 15 rokov. *(Tabuľka č. 14)*

Tabuľka č. 14: Používatelia podľa okresov v porovnaní s rokom 2023

Okres	Aktívni používatelia			z toho do 15 rokov		
	2023	2024	Rozdiel	2023	2024	Rozdiel
Dunajská Streda	4 072	3 972	-100	1 427	1 419	-8
Galanta	3 882	4 522	640	2 020	2 235	215
Hlohovec	1 879	1 950	71	874	827	-47
Piešťany	6 011	6 726	715	3 125	2 913	-212
Senica	3 516	3 804	288	1 233	1 334	101
Skalica	1 932	1 992	60	920	947	27
Trnava	10 833	10 461	-372	3 683	3 582	-101
TTSK	**32 125**	**33 427**	**1 302**	**13 282**	**13 257**	**-25**

Verejné knižnice TTSK v roku 2024 zaregistrovali 33 427 (+1 302) používateľov, čo je 7,59 % (+0,32 %) z celkového počtu obyvateľov TTSK v sídlach fungujúcich VK TTSK.

Nárast počtu aktívnych používateľov bol v roku 2024 najvyšší v sieti mestských knižníc (+1 156). Treba však podotknúť, že detských používateľov táto sieť knižníc získala v porovnaní s rokom 2023 o 145 menej. Pokles používateľov najviac zaznamenala regionálna knižnica s krajskou pôsobnosťou (-415). Pokles vykázala aj sieť obecných

profesionalizovaných knižníc (-32).

Tabuľka č. 15: Používatelia podľa typu knižnice v porovnaní s rokom 2023

Sieť knižníc	Aktívni používatelia			z toho do 15 rokov		
	2023	2024	Rozdiel	2023	2024	Rozdiel
Regionálna krajská	8 903	8 488	-415	2 788	2 638	-150
Regionálne	7 075	7 482	407	2 849	3 049	200
Mestské	10 723	11 879	1 156	5 367	5 222	-145
Obecná PZ	842	810	-32	453	433	-20
Obecná NZ	4 582	4 768	186	1 825	1 915	90
TTSK	**32 125**	**33 427**	**1 302**	**13 282**	**13 257**	**-25**

S cieľom využiť služby knižnice a zúčastniť sa podujatí navštívilo VK TTSK v roku 2024 spolu 495 236 fyzických návštevníkov (+44 224). V danom ukazovateli vykázal najväčší nárast okres Trnava (+38 111) a okres Skalica (+11 446). Celkovo najvyšší počet návštevníkov už tradične vykázali okresy Trnava (145 686) a Piešťany (138 081). V štandardoch činností knižníc z roku 2020 sa prihliada aj na počet virtuálnych návštevníkov knižníc. Medzi virtuálnych návštevníkov sa radia návštevníci online podujatí, návštevníci webového sídla knižnice ako i návštevníci sociálnych sietí knižníc. V roku 2024 bol počet virtuálnych návštevníkov verejných knižníc v Trnavskom kraji 886 214 (+37 826). Najvyšší počet zaznamenal okres Trnava (315 066) a okres Senica (240 300). *(Tabuľka č. 16)*

S prihliadnutím na typ knižníc vidíme, že najvyššiu návštevnosť zaznamenala sieť mestských knižníc (216 962) a regionálna krajská knižnica (131 150). Jediný pokles fyzických návštevníkov v roku 2024 vykázala sieť regionálnych knižnic (-10 398). Virtuálnych návštevníkov najviac vykázali regionálne knižnice (334 934) a Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave (315 066). *(Tabuľka č. 17)*

Tabuľka č. 16: Návštevníci knižnice podľa okresov v porovnaní s rokom 2023

Okres	Návštevníci spolu			Virtuálni návštevníci
	2023	2024	rozdiel	2024
Dun. Streda	73 827	55 445	-18 382	11 701
Galanta	46 958	51 928	4 970	95 270
Hlohovec	22 389	26 306	3 917	16 756
Piešťany	138 453	138 081	-372	55 567
Senica	39 363	43 897	4 534	240 300
Skalica	22 447	33 893	11 446	151 554
Trnava	107 575	145 686	38 111	315 066
TTSK	**451 012**	**495 236**	**44 224**	**886 214**

Tabuľka č. 17: Návštevníci podľa typu knižnice v porovnaní s rokom 2023

Sieť knižníc	Návštevníci spolu			Virtuálni návštevníci
	2023	2024	rozdiel	2024
Regionálna krajská	92 353	131 150	38 797	315 066
Regionálne	118 419	108 021	-10 398	334 934
Mestské	204 454	216 962	12 508	235 927
Obecná PZ	8 804	9 545	741	0
Obecná NZ	26 982	29 558	2 576	287
TTSK	**451 012**	**495 236**	**44 224**	**886 214**

V roku 2024 každý obyvateľ TTSK navštívil knižnicu v priemere 1,13 (+0,09).
Aktívny používateľ navštívil v priebehu roka 2024 knižnicu v priemere 14,82-krát (+0,79).

5. ĎALŠIE ČINNOSTI

5. 1 VZDELÁVACIE A KULTÚRNO-SPOLOČENSKÉ PODUJATIA

VK TTSK zorganizovali spolu 4 335 (+95) vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí pre verejnosť, z toho bolo 949 hodín informačnej výchovy (+163).

Najviac podujatí v roku 2024 bolo zorganizovaných už tradične v okresoch Trnava 1 270 (-54) a Piešťany 921 (+3). Najvýraznejší nárast počtu podujatí v porovnaní s rokom 2023 vykázal okres Hlohovec (+85) a okres Galanta (+79). Najväčší pokles počtu podujatí (napriek tomu, že sa v danom okrese zorganizovalo najviac podujatí) vykázal okres Trnava. *(Tabuľka č. 18)*

Tabuľka č. 18: Prehľad kultúrno-výchovných podujatí podľa okresov v porovnaní s rokom 2023

Okres	Podujatia pre verejnosť			z toho informačná výchova		
	2023	2024	Rozdiel	2023	2024	Rozdiel
Dunajská Streda	612	632	20	148	122	-26
Galanta	374	453	79	76	109	33
Hlohovec	303	388	85	66	80	14
Piešťany	918	921	3	48	57	9
Senica	512	483	-29	143	105	-38
Skalica	197	188	-9	79	81	2
Trnava	1 324	1 270	-54	226	395	169
TTSK	**4240**	**4 335**	**95**	**786**	**949**	**163**

Ak sa zameriame na vzdelávacie a kultúrno-spoločenské podujatia s prihliadnutím na siete knižníc, zistíme, že najviac podujatí sa zorganizovalo v sieti mestských knižníc (1 706)

a následne v krajskej knižnici (1 086). Nárast podujatí vykázala sieť mestských knižníc (+137) a sieť obecných neprofesionalizovaných knižníc (+57). Početne najviac hodín informačnej prípravy (ďalej len HIP) sa zorganizovalo v krajskej knižnici 374 (+175) a v sieti mestských knižníc 316 (+24) a najmenej v sieti obecných profesionalizovaných knižníc 24 (-3). *(Tabuľka č.19)*

Tabuľka č. 19: Kultúrno-výchovné podujatia podľa typu knižnice v porovnaní s rokom 2023

Sieť knižníc	Podujatia pre verejnosť			z toho informačná výchova		
	2023	2024	Rozdiel	2023	2024	Rozdiel
Regionálna krajská	1130	1086	-44	199	374	175
Regionálne	1005	967	-38	173	143	-30
Mestské	1569	1706	137	292	316	24
Obecná PZ	130	113	-17	27	24	-3
Obecná NZ	406	463	57	95	92	-3
TTSK	**4240**	**4335**	**95**	**786**	**949**	**163**

V posledných rokoch rozšírili verejné knižnice svoje služby o množstvo podujatí, ktoré organizujú počas celého roka. Podujatia sú dlhoročne sprístupnené používateľom verejných knižníc, ale aj širokej verejnosti. Organizovaním podujatí knižnice propagujú svoje služby, potrebu čítania, vyhľadávania relevantných a overených informácií a prezentácie knižníc ako komunitných inštitúcií. Dlhodobo poukazujú na potrebu zvyšovania čitateľskej gramotnosti, preto reflektujú na zvýšený záujem o podujatia pre deti a mládež a veľkú časť svojich podujatí organizujú pre detských čitateľov.

Do celoslovenských podujatí a kampaní sa stále vo väčšej miere zapájajú aj menšie obecné knižnice. Medzi najväčšie a najznámejšie podujatia tohto typu patrí napr. Týždeň slovenských knižníc (ďalej TSK) a medzi deťmi najobľúbenejšia Noc s Andersenom.

Týždeň slovenských knižníc sa v roku 2024 konal od 4. do 10. marca. 25. ročník tohto celoslovenského podujatia bol venovaný knižniciam ako komunitnému priestoru pre všetkých a preto bola téma TSK „Každý je iný, spoločne sme silní“. Cieľom bolo prepájať generácie čitateľov a pozitívne zvyšovať povedomie o knižniciach. Do tejto celoslovenskej akcie sa v Trnavskom kraji zapojilo 14 knižníc, ktoré v danom termíne navštívilo 5 663 návštevníkov. Spolu sa uskutočnilo 904 podujatí, ktorých sa zúčastnilo 3 670 návštevníkov. Zorganizovalo sa 9 hodín informačnej výchovy, 16 exkurzií, 11 besied so spisovateľmi a tvorcami kníh. Nainštalovaných bolo 14 výstav a zorganizovalo sa ešte 44 iných podujatí. Slávnostné otvorenie v TTSK sa uskutočnilo 4. marca 2024 v záhradnej čitárni Knižnice Juraja Fándlyho v Trnave, kde bola vyhlásená aj Celoslovenská literárna súťaž pre začínajúcich autorov zo Slovenska i Slovákov žijúcich v zahraničí - Literárny salón Trnava 2024. Bezprostredne po otvorení sa konala aj prvá beseda TSK v TTSK so slovenským humoristom Rasťom Piškom.

19. ročník medzinárodného podujatia na podporu čítania detí Noc s Andersenom už tradične na Slovensku koordinuje a metodicky zastrešuje Spolok slovenských knihovníkov a knižníc. V Trnavskom samosprávnom kraji sa do Noci s Andersenom zapojilo 51 inštitúcií, ktoré privítali spolu 3 959 detí. Počas podujatia nechýbali už tradičné aktivity, ako tvorivé dielne, hlasné a dramatizované čítania, literárne divadielka, kvízy a hádanky a pod. Do organizácie podujatia sa zapojilo 9 verejných knižníc, z toho 1 krajská knižnica, 3 regionálne

knižnice, 1 mestská knižnica a 4 obecné knižnice. Verejné knižnice na NsA privítali spolu 347 detí.

5. 2 METODICKÁ ČINNOSŤ

Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave pôsobí v územnom obvode TTSK ako krajská knižnica a plní aj funkciu mestskej a regionálnej knižnice. Koordinuje a metodicky usmerňuje 3 regionálne knižnice v TTSK, v rámci svojich regionálnych funkcií poskytuje metodickú pomoc a poradenské služby 4 mestským knižniciam a 77 obecným knižniciam a knižniciam iných typov v okresoch Hlohovec, Piešťany a Trnava. Žitnoostrovská knižnica v Dunajskej Strede vykonáva metodickú činnosť v okrese Dunajská Streda pre 64 verejných knižníc, Galantská knižnica v Galante v okrese Galanta pre 25 verejných knižníc, Záhorská knižnica v Senici pre 47 knižníc okresov Senica a Skalica.
Metodické pracoviská regionálnych knižníc v roku 2024 zrealizovali spolu 72 (+2) metodicko-inštruktážnych návštev (ďalej MIN) v obecných a mestských knižniciach. Metodické úseky regionálnych knižníc uskutočnili spolu 477 (-24) konzultácií a poradenských činností, ktoré boli zamerané hlavne na odborné činnosti obecných knižníc a vypracovanie žiadostí o dotáciu z Fondu na podporu umenia. Najviac konzultácií a poradenských činností uskutočnila Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave (210) a Galantská knižnica v Galante (105). Najviac MIN uskutočnila krajská knižnica (35).

5. 3 EDIČNÁ ČINNOSŤ

Knižnice v TTSK každoročne pripravujú rôzne regionálne bibliografie, výberové bibliografické letáky k pripravovaným podujatiam, metodické materiály na pomoc pracovníkom obecných knižníc a propagačné materiály o svojej činnosti. Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave v roku 2024 vydala pre malých čitateľov a čitateľky dvakrát do roka periodikum *Čaruška* a pre knihovnícku verejnosť raz ročne *Knižničného spravodajcu*. Galantská knižnica pripravila pre deti časopis *Pod lupou* a pre odbornú knihovnícku verejnosť časopis *Knihovnícky obzor*. Regionálne knižnice vydávajú pre obecné a mestské knižnice vo svojej metodickej pôsobnosti dva razy do roka časopisy *Knihovnícky obzor* (Galantská knižnica) a *Metodické listy* (Záhorská knižnica a Žitnoostrovská knižnica). Edičná činnosť jednotlivých regionálnych knižníc je uverejnená vo vyhodnotení činnosti týchto knižníc. Celkovo bolo v regionálnych knižniciach vydaných 29 rôznych výtlačkov (-12).

6. INFORMAČNÉ TECHNOLÓGIE

VK TTSK mali v roku 2024 k dispozícii spolu 111 (+3) počítačov s pripojením na internet. Dlhoročne evidujú knižnice pokles záujmu používateľov o sprístupnenie internetu. Tento trend je odrazom doby a rozšírenia smartfónov a techniky, ktorá je ľahko prenosná a zároveň vybavená wifi. V boji s poklesom záujmu používateľov o internet v knižniciach bola zabezpečená úprava metodiky v štandardoch, vďaka ktorým mohli knižnice ponúknuť používateľom ako alternatívu k počítaču tablet s pripojením na internet. Informačné technológie budú mať vo verejných knižniciach vždy svoje opodstatnenie. Využiť wifi

pripojenie majú používatelia možnosť v 67 (-1) knižniciach v Trnavskom kraji. Najviac verejných knižníc v TTSK, ktoré poskytujú svojím používateľom wifi pripojenie, sa nachádza v okrese Trnava (16) a v okrese Dunajská Streda (15). Informácie o svojich službách na webe zriaďovateľa sprístupňuje spolu 101 (+4) verejných knižníc a vlastnou webovou stránkou disponuje 24 (bez zmeny) VK TTSK. Online katalógom disponuje 26 knižníc (+2).

7. ZAMESTNANCI A HOSPODÁRENIE

Vo VK TTSK pracovalo v roku 2024 spolu 120 (-1) zamestnancov (prepočítane) vykonávajúcich knihovnícke činnosti a 91 (+65) osôb (prepočítane), s ktorými bola uzavretá dohoda o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru.
Údaje o hospodárení knižníc neposkytli všetky verejné knižnice TTSK. V rámci týchto údajov je možné do istej miery za korektné považovať len údaje o výške finančných prostriedkov použitých na nákup knižničných fondov, údaje o poplatkoch za knižničné činnosti a iné výnosy, dary a granty, ktoré pracovníci knižníc môžu uvádzať z vlastných evidencií.

V roku 2024 použili verejné knižnice TTSK na nákup knižničných fondov spolu 286 611 €, čo je o 7 010 € viac ako v roku 2023. Nárast v tomto ukazovateli vykázali okresy Dunajská Streda (+9 079), Skalica (+1 451), Senica (+1 382) a Hlohovec (+669). Pokles finančných prostriedkov na nákup kníh sme zaznamenali v okresoch Galanta (-2 880), Piešťany (-2 225) a Trnava (-466). Z pohľadu knižničných sietí vykázali nárast finančných prostriedkov na nákup knižničného fondu v porovnaní s rokom 2023 sieť regionálnych knižníc (+18 035) a sieť obecných neprofesionalizovaných knižníc (+169). *(Tabuľka č. 8 a Tabuľka č. 9)*

Z celkového počtu 129 fungujúcich knižníc nemalo k dispozícii žiadne finančné prostriedky na nákup knižničného fondu 38 knižníc (29,46 % z počtu fungujúcich knižníc), čo je o 6,98 % knižníc z počtu fungujúcich knižníc viacej ako v roku 2023. Najviac finančných prostriedkov na nákup knižničných fondov mali v roku 2024 k dispozícii regionálna krajská knižnica, mestské knižnice a regionálne knižnice. Suma použitá na nákup knižničných fondov v mestských knižniciach TTSK sa pohybovala od 322 € až do 19 376 €, pričom suma nižšia ako 2 000 € bola pridelená 4 mestským knižniciam.
V sieti obecných profesionalizovaných knižníc bola na nákup knižničných fondov použitá suma 6 992 € (-3 436 €). Najhoršia situácia v doplňovaní fondov verejných knižníc TTSK naďalej pretrváva v sieti neprofesionalizovaných knižníc. 33 knižníc v rámci tejto siete, čo je 32,04 % fungujúcich neprofesionalizovaných knižníc, nemalo k dispozícii žiadne finančné prostriedky na nákup knižničných fondov. 40 verejných knižníc použilo na nákup kníh sumu do 399 €, 10 knižníc sumu v rozpätí 400 € až 650 € a 41 knižníc malo k dispozícii sumu vyššiu ako 650 €.

V rámci poplatkov za knižničné činnosti získali VK TTSK v sledovanom období 113 495 € (+29 850 €). Tretí rok po sebe zaznamenali knižnice nárast získaných finančných prostriedkov v porovnaní s predošlým rokom. Treba však zdôrazniť, že väčšina obecných knižníc od svojich používateľov nevyberá žiadne poplatky, alebo vyberá len symbolickú sumu. V sieti obecných

neprofesionalizovaných knižníc získali obecné knižnice za knižničné činnosti sumu 2 916 € (+388 €).

Celkové príjmy knižníc, či už od zriaďovateľov alebo z knižničných činností, dosiahli celkovú hodnotu 4 510 052 € (+13 933 €). Na tomto mieste treba skonštatovať, že získavanie údajov o hospodárení obecných knižníc, ktorých zriaďovateľom je obec, bolo aj v minulosti problematické. Vo väčšine knižníc údaje nezahŕňajú náklady na prevádzku knižníc, mzdu alebo odmenu pre knihovníka, prípadne iné účtovné položky.

8. ŠTANDARDY VEREJNÝCH KNIŽNÍC

V septembri 2020 nadobudlo platnosť usmernenie MK SR na určenie štandardov pre verejné knižnice. Tieto nové štandardy definujú aj nové merné ukazovatele. Pribudli napríklad hodnoty pre vzdelávanie knihovníkov, veľkosť knižnice v metroch štvorcových či poskytovanie online katalógu. Priemerná suma na nákup kníh na obyvateľa daného mesta alebo obce sa zadefinovala na 1 € na obyvateľa v prípade mestskej, regionálnej či krajskej knižnice a 0,80 € na obyvateľa pre obecné knižnice.
S prihliadnutím na tieto štandardy môžeme zo štatistiky za rok 2024 okrem už spomínaných štatistických zhrnutí na predošlých stranách vyhodnotiť nasledovné:

- Štandard definujúci rozlohu priestorov knižníc splnilo 34 VK TTSK.
- Štandard definujúci počet prevádzkových hodín knižnice pre verejnosť splnilo 36 VK TTSK. Priemerný počet výpožičných hodín vo verejných knižniciach v Trnavskom kraji je 10 hodín.
- Štandard definujúci budovanie knižničného fondu a priemernú sumu na nákup KJ na 1 obyvateľa splnilo 17 VK TTSK. Priemerná suma na nákup knižničných jednotiek na 1 obyvateľa TTSK v sídlach fungujúcich VK TTSK bola 0,65 € (+0,02 €).
- Štandard definujúci počet študijných miest a miest na oddych splnilo 48 VK TTSK. Verejné knižnice v Trnavskom kraji disponujú 1 949 študijnými miestami pre používateľov knižníc (+65).
- Štandard definujúci prístup k internetu a informačným technológiám splnilo 25 knižníc prostredníctvom sprístupnenia počítaču alebo tabletu s internetom a 37 knižníc prostredníctvom Wi-Fi pripojenia, ktoré je používateľom k dispozícii v priestoroch VK TTSK.
- Štandard definujúci potrebu webového sídla a prezentácie knižníc na sociálnych sieťach splnilo 101 VK TTSK.
- Štandard definujúci potrebu online alebo elektronického katalógu splnilo 26 VK TTSK, čo je len 20,16% z fungujúcich knižníc v TTSK.
- Štandard definujúci potrebu vzdelávania zamestnancov a zvyšovanie ich kvalifikácie splnilo 11 VK TTSK.
- Štandard definujúci potrebu merania spokojnosti používateľov knižníc splnili 3 VK TTSK.
- Štandard definujúci počet vzdelávacích, kultúrnych a komunitných podujatí splnilo 21 VK TTSK. V roku 2024 sa v knižniciach zorganizovalo 4 335 (+95) kultúrnych a komunitných podujatí.

- Štandard definujúci percento používateľov z počtu obyvateľov splnilo 17 VK TTSK. Percento používateľov z počtu obyvateľov TTSK v sídlach fungujúcich VK TTSK je 7,59 27 % (+0,32 %).

ZÁVER

Verejné knižnice TTSK aj v roku 2024 kráčajú na vytýčenej ceste v skvalitňovaní svojich knižnično-informačných služieb. Objem knižničného fondu sa síce v porovnaní s rokom 2023 znížil, no enormne narástol počet úbytkov, čo deklaruje aj prepracované aktualizovanie fondu, s prihliadnutím na fakt, že prírastky sa v porovnaní s predošlým rokom zvýšili. V roku 2024 evidujeme nárast výpožičiek, aktívnych používateľov knižnice aj návštevníkov knižníc a ich podujatí. Spomínané dôležité ukazovatele deklarujú schopnosť verejných knižníc v TTSK skvalitniť svoje služby a byť pre používateľov príjemným a lákavým prvkom ich komunitného života. Zvýšenie počtu návštevníkov vo verejných knižniciach TTSK o 44 224 ľudí je príkladom dobrého nastavenia ich služieb a adekvátnej ponuky podujatí.

Veríme, že v ďalších rokoch budú verejné knižnice naďalej napĺňať svoje poslanie a s ľahkosťou zdolávať prekážky, či už v podobe finančných alebo priestorových obmedzení a neustále budú rozširovať a skvalitňovať svoje služby.

Názov:	Verejné knižnice Trnavského samosprávneho kraja v roku 2024
Zodpovedný redaktor:	Pavol Tomašovič
Spracovala:	Miriam Danková
Vydala:	Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave
Zriaďovateľ:	Trnavský samosprávny kraj
Rok vydania:	2025
Rozsah:	15 s.
Náklad:	15 ks
ISBN:	978-80-69073-13-5